

С. П. Корінний

Механізовані війська

МЕХАНІЗОВАНІ ВІЙСЬКА – основний рід сухопутних військ, призначений для ведення широкомасштабних воєнних дій під час виконання бойових операцій як самостійно, так і у взаємодії з іншими родами військ. До складу М. в. входять моторизов., мотострілець., танк., самохідні артилер., зенітні артилер. з'єднання і частини, а також частини та підрозділи спец. військ. Вони оснащені автомобілями й ін. транспорт. мех. засобами, мають на озброєнні значну кількість танків, бронетранспортерів (БТР), бойових машин піхоти (БМП) і самохід. артилерії. Осн. завдання під час наступу – прорив оборон. рубежів, нарощування зусиль в оператив. глибині, ведення широкомасштаб. маневрених дій у взаємодії з ін. видами та родами військ; під час оборони – проведення контрударів і створення сприятливих умов для переходу в контрнаступ. Процес оснащення піхоти штат. автотранспортом для підвищення її мобільності на поч. 20 ст. називали моторизацією, а спец. бойовими машинами – механізацією. Епізодично автомобілі для перевезення військ використовували ще під час англо-бурської війни 1899–1902 (тоді ж широкого застосування з цією метою набули бронепоезди), більш масово – з поч. 1-ї світової війни. 1916 у Великій Британії створ. перший танк, 1918 – т. зв. транспорт. танк для перевезення піхоти на полі бою (виготовлено понад 30 од., у бойових діях не брали участі). Перші спеціалізов. моторизов. і механізов. частини (на рівні дослід. бригад та окремих полків) з'явилися в арміях Великої Британії та Франції наприкінці 1920-х – на поч. 1930-х рр. Так, 1927 у Великій Британії створ. експерим. механізов. бригаду, що була розпущена через 2 р. унаслідок браку коштів. Перевезення піхоти в них здійснювали переважно цивіл. автотранспортом і автомобілями підвищеної прохідності. Прихильники моторизов. способу ведення війни та широкого застосування танк. військ, зокрема Г. Гудеріан (Німеччина), А.-Р. Чаффі (США), М. Тухачевський (СРСР), дійшли висновку, що танк. частини потребують безпосеред. підтримки піхоти та застосування ін. видів озброєння, тому вони повинні мати таку ж швидкість пересування, що й танки. Значну увагу розробленню концепції використання моторизов. піхоти в цей період приділяла Німеччина. Активне використання механізов. частин на поч. 2-ї світової війни допомогло їй сухопут. військам (вермахту) завдати поразки арміям декількох країн Європи. До штат. структури танк. дивізій вермахту того часу входили піхотні полки, оснащені спеціально сконструйов. напівгусенич. БТР, механізов. артилер., протитанк. і саперні підрозділи, мотоциклет. батальйон тощо. У СРСР 1929 сформовано

Центр. упр. механізації і моторизації Червоної армії та перший дослідний механізов. полк, розгорнутий 1930 у механізов. бригаду. На її базі 1932 створ. перший у світі механізов. корпус у складі 2-х механізов. бригад, стрілец.-кулемет. бригади та окремого зенітно-артилер. дивізіону (загалом 500 танків і 200 автомобілів). Станом на березень 1940 у складі Червоної армії було 9 механізов. корпусів, ще 21 – у процесі формування. Під час 2-ї світової війни бронетанкові війська і М. в. стали осн. удар. силою сухопут. військ. Наприкінці 1943 до складу механізов. корпусу рад. армії входили 3 механізов. і 1 танк. бригади, 1–2 самохідно-артилер. полки, міномет., зеніт., артилер., винищув.-протитанк. артилер. полки, окремий гвард. міномет. дивізіон реактив. артилерії (заг. кількість особового складу – понад 16 тис. офіцерів, старшин, сержантів і солдатів). Він мав на озброєнні 246 танків і самохідно-артилер. установок, 252 гармати й міномети, бл. 1,8 тис. автомобілів. 1957 у ЗС СРСР стрілец. і механізов. з'єднання та частини переформов. у мотострілецькі. Осн. тактич. підрозділом М. в. ЗС України є механізов. батальйон, тактич. з'єднанням – механізов. бригада. Існував також 300-й окремий механізов. полк, на базі якого 2013 створ. 87-й окремий десантно-штурмовий батальйон десантно-штурмових військ. Структура механізов. батальйону: штаб; упр.; танк. рота (13 танків); 3 механізов. роти на БТР або БМП, у кожній з яких – по 10 од. бронетехніки; 120-мм мінометна батарея; гранатомет., зенітно-ракет., розвідув. та інж.-сапер. взводи; рота забезпечення; медпункт (заг. кількість особового складу – понад 500 офіцерів, прапорщиків, сержантів і солдатів). Структура механізов. бригади: штаб, упр., комендант. взвод, танк. батальйон (40 танків), 3 механізов. батальйони на БТР або БМП, бригадна артилер. група (самохід. артилер. дивізіон, протитанк. артилер. дивізіон, реактив. дивізіон), зенітний ракетно-артилер. дивізіон, розвідув. рота, окрема рота снайперів, вузол зв'язку, рота радіоелектрон. боротьби, радіолокац. рота, батальйон матеріал. забезпечення, ремонтно-від-новлюв. батальйон, група інж. забезпечення, рота радіац., хіміч. і біол. захисту, мед. рота. Механізов. батальйони і бригади мають на озброєнні танки Т-64Б, -64БВ, БТР-70, -80, -4, БМП-1, -2, броньовані розвідув.-дозорні машини БРДМ-2, самохідно-артилер. установки 2С1 «Гвоздика» (122 мм) і 2С3 «Акація» (152 мм), реактивні системи залп. вогню БМ-21 «Град» та ін. 2014 у складі М. в. ЗС України вперше з'явилися мотопіхотні батальйони та бригади, створ. на базі добровол. підрозділів і частин, що брали участь у бойових діях на Сх. України і не входили до складу ЗС України. Згодом вони отримали статус ліній. частин і підрозділів. Від механізов. формувань мотопіхотні частини відрізняються штат. структурою, меншою кількістю бронетехніки, відсутністю самохід. артилерії; основа транспорт. парку – автомобілі. Станом на 2017 у М. в. ЗС України було 22 механізов. бригади.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Механізовані війська / С. П. Корінний // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65601>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).